

ABONAMENTUL:

Un an . . . . . 160 Lei
 Pentru autorități, instituții . . . . . 250 Lei
 Exemplarul 3 Lei

ROMÂNUL

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC ARAD

REDACȚIA
 și
 ADMINISTRAȚIA
 A R A D
 Strada V. Alexandri No. 6.

Expozeul politic al d-lui Vaida

„Guvernul trebuie să plece!”

Sedința fruntașilor național-țărăniști ardeleni.

Mercuri la ora 11 dimineața s'a întrunit la Cluj la locuința d-lui Vaida Voevod consiliul prezidial pentru Ardeal și Banat al partidului național țărănesc.

Au participat toți foștii miniștri, subsecretari de stat, președinți și vice-președinți ai Corpurilor Legiuitoare.

Declarațiile d-lui Vaida

Cel dintâi care a luat cuvântul a fost d. Vaida-Voevod. D-sa a arătat că așa cum se prezintă acum situația politică, guvernul trebuie să plece pentru următoarele motive: actualul regim nu numai că n'a soluționat criza economică, dar creștând și mai mult posibilitatea de a o soluționa, criza s'a agravat și ea poate avea urmări incalculabile pentru țară.

Politică de exterminare

S'a început o politică de exterminare a românilor din provinciile unite, ceace a avut ca prim efect răscolirea pașimilor. S'a creat un proces care poate prejudicia însăși existenței statului.

Greșelile în politica externă

În politica externă s'au făcut greșeli grave. Cele mai vechi prietenii ni se destrăinează. Interesele țării românești sunt lăsate pe planul al doilea, acolo unde ele formau altădată preocuparea de căpetenie.

Blocul ardelenesc

După aceia d. Vaida a desmintit că s'ar fi dus discuțiuni pentru alcătuirea unui bloc ardelenesc și că pentru realizarea acestui bloc ar fi avut loc consfătuiri la Sovata.

Reorganizarea partidului

D. Vaida a insistat apoi asupra necesității reorganizării partidului. Părerea

d-sale este ca locul de președinție să rămână vacant. „Poate vor veni împrejurări în cari revenirea d-lui Iuliu Maniu va fi imperios necesară”.

Discuțiunile asupra reorganizării partidului vor continua.

Comunicatul

Asupra celor discutate în consfătuire, s'a dat presei acest scurt comunicat:

„Astăzi a început la Cluj sedința consiliului prezidial al necesității reorganizării partidului național-țărănesc.

La această consfătuire iau parte foștii miniștri, șefii de resort, subsecretarii de stat, președinții, și vice-președinții Corpurilor Legiuitoare.

Intrunirea a avut loc la locuința d-lui Vaida-Voe-

vod și a fost prezidat de d-sa.

După expunerea d-lui Vaida s'a început discuția asupra ordinii de zi.

Desbaterile continuă.

Participă d-nii Șt. Pop, Aurel Vlad, Victor Bontescu, Emil Hațiegan, Romul Boilă, Voicu Nițescu, Sever Dan, Sever Bocu, Valer Moldovan, Aurel Dobrescu, Victor Pop, G. Crișan, V. Tilea, I. Blaga și Părintele Man”.

La sfârșitul comunicatului este adăugată această desmintire:

Unile ziare au publicat unele declarații ale d-lui Maniu.

D. Iuliu Maniu n'a făcut declarații și n'a acordat nici un fel de interview”.

Citiți și răspândiți

„Românul”

Foileton.

Pe Zeppelin.

Continuare (6).

— Și de ce atâtea privilegii pentru sexul masculin, de ce inegalitatea între consoți? îl întrebam nedumerit stergându-mi stropul de vin de pe buze.

— He, he — râdea tare — până aici nu e nimic, dar de țiași spune și altele, ai înmărmuri. Să nu te surprindă că omul generației mele moare când vrea, iar femeia când i-e mai dragă lumea . . .

— De apoplexie?.. Or fi suferind toate de arteroscleroză sau de inimă, am intercalat eu ironic,

— E, e, asta, asta-i! Stai nițel că ți-o spun. Te rog, mai vezi de gura pocalului.

Ridicam la gură paharul să beau iar el își scoase deodată doi năsturei de vin.

— Știi că la noi, îmi explică înghițind nasturii, există un „vitametru” pe care avându-l în permanență cu noi ne semnaleză

sfârșitul vieții și astfel ne previne să luăm măsurile de precauție...

Am ascultat cu multă atențiune uitându-mi paharul plin în mână.

— Zău, așa, confirmă el, acest aparat îți arată sfârșitul primei vieți ș'atunci n'ai decât să-ți bagi capul într'un săculeț și să inhalezi niște „radio-atome” difuzate în formă aburoasă ca să-ți lunghești viața și să te renaști aprovizionat cu forțe proaspete, cu o inimă viguroasă, cu nervi de oțel, craniu elastic, singe purificat, mușchi tari . . .

— Te felicit, asta-i o idee senzațională, sunteți adevărați savanți, nu alta . . . Am erupt ca un vulcan aruncând toată flacăra focului meu de admirație și entuziasmat de acest proces al științei umane am golit întregul pocal de porcelan.

— B'avo, știi că . . . că-mi place! Îmi admiră setea puțin bălbâind. Dă-mi „b'ânca”! Imi ceru mâna, care odată în palma lui lată, era strânsă cu o putere cesfarmă piatră. — Dar ia bine seama, îmi spuse redevenind serios și ridicând explicativ degetul arătător al dre-

D. Titulescu din nou președinte al Ligii Națiunilor

Presă franceză despre re-alegerea d-lui Titulescu.

Acum un an Liga Națiunilor a ales pe d. Nicolae Titulescu, ministrul țării la Londra, de președinte al său. Contra-Candidatul d-sale a fost faimosul conte Apponyi delegatul Ungariei. Succesul României a fost formidabil.

Acum la începutul sesiunii s'a pus din nou chestiunea: cine va fi președintele înaltului for. 49 de state și au trimis miniștrii lor de externe și delegați pentru ca să ia parte la lucrările adunării. S'a vorbit despre diferite persoane în legătură cu președinția. Când s'a purces la alegere dintre cele 49 voturi 25 i-au revenit dlui N. Titulescu, iar 21 dlui Apponyi.

Astfel, în contra uzanțelor de a nu se alege aceeași persoană de două ori la președinție, d. Titulescu a fost ales și a doua oară. Iar, d. Apponyi a trebuit să cedeze și el, a doua oară în fața dlui Titulescu.

Realegerea dlui Titulescu este cea mai strălucită dovadă a simpatiei de care d-sa se bucură în cercurile politice din occident. Este în această realegere și un rar succes al geniului românesc pe care îl sintetizează atât de

perfect d. Titulescu. Președinția d-sale, la Liga Națiunilor, mai este și o impunere a străduințelor pacifice ale României, față de acelea revizioniste reprezentate de veșnicul adversar a dlui Titulescu, contele Apponyi.

— Presă franceză a primit alegerea pentru a doua oară a dlui Titulescu la președinția adunării Ligii Națiunilor cu elogii de cari nu s'a bucurat poate nici un alt om politic român.

În articolul de fond „LE TEMPS” scrie că alegerea d-lui Titulescu pentru a doua oară la președinția adunării constituie o manifestare de deosebită simpatie pentru eminentul diplomat român.

În „LE JOURNAL”, Saint Brice scrie că realegerea dlui Titulescu inaugurează o nouă metotă care are argumente foarte convingătoare în favoarea ei. Președinția adunării internaționale nu este o funcțiune onorifică ci un element esențial al cărui eșec ar avea consecințe ireparabile.

Câte sesiuni ale comisiunilor

Continuarea în pagina IV-a

— A, nu tăgăduia el. Dar de geaba căuta în toate cutiile delagat și din sertare, n'a găsit.

— N . n . nu-i constată el. Dar de asta, să nu crezi, că ești mai tare . . . Imi zise mai conzolat văzându-mă că închin din nou cu pocalul întreg.

— Dă-i ce-n . . . nene, îl îndemnam eu, 'ai peste ca-cap cu „ăsturelul” ăla . . . știi, 'orba aia cu . . . cu . . . cui cu cui!

— A . . . Asta-i, exclama îm bucurat revenind la locul de lângă mine. Te 'ăsasem la . . . femeii. Știi că . . . că mu'ind ele în „toată 'egula”, vin anteale noui, anteale, mai tinere . . . Omul viitorului pleacă voluptos din limbă . . . Asta se cere, continua el, în întesul . . . gene'ățiilor viitoare și . . . și, băiete, no-noi luptăm contrla gălăgiei feminine, luxului, co-cochetăriei și . . . și co-contrla sterilității și . . . și . . . și mai ales co-contrla celor u'âte pe ca-ca'i le otrăvim . . .

A încheiat scrâșnind din dinții-i mărunți și albi cari se lasau văzuți de câte ori își țesela barba.

Urmează.

(p-p.)

Ardealul pus la index

In Nr. din 6 Sept. a ziarului „Patria” a apărut sub acest titlu, un articol senzațional semnat de d. Zaharia Boila. Il redăm aci în întreaga lui întindere pentru actualitatea lui

Nu vorbim de suferințele și umilințele îndurate în cursul primului deceniu de după Unire. Nu vorbim de felul mojicesc, cu care era tratat d. Maniu și ceilalți ardeleni într'o anumită presă din București și chiar într'o anumită parte a opiniei publice, când se găseau după zece ani la guvern. Acolo unde un mareșal al Țării a putut face deosebirea între desrobiți și desrobitori, clasificând pe toți ardelenii în categoria desrobiților, cari n'au drept la guvernare în Țara românească, și acolo unde „marele dascăl al neamului”, actualul prim-ministru al Țării și fostul idol al tineretului, a putut să ceară imperios alungarea ardelenilor din fruntea Țării desigur, că nu te poți mira de tonul pe care-l adoptă spertarii neobrâzați și patriotarzii mărunți.

Vorbim numai de perioada, care s'a început cu ziua de 19 Aprilie, și care orice ar zice lumea și orice ar face, va rămânea încrăstată în istoria politică a Țării, așa cum am numit o noi dela început perioada **ficnelii naționale**.

Ce m'a îndemnat să scriu acest articol? Nu dorința de-a agita populația de aici și nici de-a asmuța patimele. Mărturisesc sincer: cele două articole apărute concomitent, unul în „DRUMUL NOU” semnat de d. profesor Sextil Pușcariu și celălalt intitulat „Țara Hoților” apărut în „Curentul” și semnat de d. O. Tăslăuanu. Nu se poate spune, că acești domni au fost vreodată menajați sau cruțați în coloanele „Patriei”. Dimpotrivă i-am criticat poate cu excesivă severitate, tocmai fiindcă sunt ardeleni și tocmai fiindcă greșelile săvârșite de dlor, le socoteam mai grave din această pricină. Nu vom spune nici că prin cele scrise, azi, au putut să refacă tot ce-au greșit ieri. Dar este imposibil, chiar să fi dușman al lor, — după cum de altfel nu suntem, — să nu cetim emoționați ce au scris acuma, după cum am cetit și declarațiile lui Goga. D. PUȘCARIU vorbește de

excomunicarea Ardealului din politica Țării și spune: ...consolidarea unor state tinere, cum e statul, nostru nu se poate realiza în mod armonios decât atunci, când fiecare provincie va putea aduce Țării întregite, contribuția sa originală, când un **regionalism constructiv** va fi promovat în mod conștient dela centru”. D. Tăslăuanu descrie într'o impresionantă scrisoare deschisă către d. Iorga, calvarul ardelenilor.

D. Tăslăuanu este averescan, primul ardelean care a trecut în Liga dlui Averescu deci un promotor al sistemului, care asigura hegemonia pentru partidul liberal, și deci în mod indirect regimul de umilinți morale și materiale al provinciilor unite. Iar d. Sextil Pușcariu a fost la început promotorul așanumitului „ritm nou”, despre a cărui politică ardelenescă vom vorbi mai la vale.

S'a format un guvern al „experților” al „personalităților” distinse al „Uniunii naționale” din care lipseau românii din provinciile unite Din prima zi s'a găsit un sas din Ardeal, care a constituit singur raportul nouilor provincii. Cu alte cuvinte nici în Basarabia, nici în Bucovina, nici în Dobrogea, nici în Ardeal, nici în Banat nu s'a găsit un singur român, care să fie „expert” în ceva domeniu al vieții de stat, sau să fie o personalitate. Într'un guvern de „uniune națională” ardelenii, basarabeni, bănățenii, bucovinenii, lipseau, probabil fiindcă ei nu se pot considera ca făcând parte din **națiune**. Mai târziu s'a găsit un ardelean distins, care a acceptat să „Colaboreze” la opera de refacere economică și la consolidarea națională. Dar guvernul experților și al uniunii naționale n'a fost curios de **colaborarea** acestui ardelean. Guvernului îi trebuie un nume, un paravan, un reprezentat simulacru. Nu l-a avut multă vreme. Și-a venit altul. Nici acesta nu este ministru de resort. Nici de colaborarea acestuia nu-i curios nimeni. N'are putere să numească un camerist și n'are putere

să pronunțe o singură decizie. Este un fel de mediator între ardeleni și între guvern, sau cum l-am mai numit, o poștă ambulantă. (In Ardeal i se mai zice un oficiu de sare).

A doua zi au fost desființate și organele descentralizate, — și vai de ce descentralizare modestă era vorba — fiindcă „experții” dela București, invidiau și această redusă participare la viața administrativă a Țării. **La ministerele din București, abia dacă mai găsești vre-un ardelean.** Dacă la Casa Penziilor au fost numiți din 40 funcționari zece studenți ardeleni, am văzut cum a fost taxată această măsură ca o grozavă trădare de neam.

Dacă s'au acordat penzii nenorociților de ardeleni, cari au jertfit totul în luptele pentru Unire și au primit slujbe în era românească, gazetele „ritmului nou” scriu de „banda ardelenescă” și numește „favoruri” penziile acordate.

În foarte multe județe din provinciile unite, n'au mai fost numiți prefecți din partea locului, cari sunt bag-seamă de neîncredere și infectați de ciură.

Dacă băncuțele noastre se luptă cu mari greutate în urma crizei, directorii lor sunt înhățați și înfundă pușcări. În același timp băncile mari liberale și neoritmice din Capitală sunt ajutate de stat imediat cu sute și sute de milioane. (Sublinierea făcută de noi. N. R.)

Fruntașii ardeleni indiferent cărui partid îi aparțin, sunt luați la goană. În mod abuziv și aplicându-se măsuri brutale ei sunt supuși unui tratament excepțional. Și acum culmea ironiei. Un caz care este cel mai caracteristic pentru vremurile prin cari trecem. Singurul iorghist ardelean, dinainte de 19 Aprilie, căci de atunci sunt mai mulți, d. Ștefan Meteș, om blajin și naiv, care a muncit în ogorul nației și n'a greșit cu știință nimănui, este numit de către un ziar guvernamental, „**falsificator de polițe**”. Și d. Meteș este subsecretar de stat la Interne.

Și totuși d. Janovics

În altă parte a ziarului nostru ne ocupăm, în principiu, de chestiunea concesionării teatrului orașănesc. Arătăm acolo că din punctul nostru de vedere nu este de dorit ca, în chestiunile de artă și cultură, să seamestece un partid politic și chiar printr'un om ca d. Ioanovici.

Înainte de a scoate gazeta noastră aflăm că conducerea orașului, condusă de interese mai înalte, pe care noi nu le înțelegem, a făcut încheierea cu d. Janovics.

Bine! Orașul așa vrea, să fie atunci. Am vrea însă și o dorim din toată inima ca temerile noastre să nu se realizeze. Va fi bine și pentru noi și pentru conducerea orașului, care s'a arătat prea conciliantă. Numai să nu regretce.

Știri.

Ministerul instrucțiunii face cunoscut că și în acest an școlar se mențin taxele școlare din anul trecut.

Direcțiunile de școli nu vor putea majora, sub nici un cuvânt, aceste taxe.

Printr'un jurnal al consiliului de miniștri s-a interzis comerțul cu planta „Floarea Reginei”.

Direcția generală a căilor ferate a trimis un ordin circular șefilor de gară aducând acest lucru la cunoștință, spre a se lua măsuri să se interzică vânzarea acestei plante în gări.

M. S. Regele a inaugurat Expoziția de aero-auto-electricitate, din parcul Carol.

Suveranul însoțit de Marele Voevod Mihai, de A. S. R. Principele Nicolae, și de casa militară, a fost întâmpinat la sosire de către d. general Ștefănescu-Amza, ministrul armatei și președintele comitetului de direcție al Expoziției; de către membrii guvernului și corpul diplomatic.

M. S. Regele a vizitat pavilionele de specialitate, cercetând în deaproape toate aparatele expuse.

Căutăm corespondenți harnici în centrele de plasă: Pecica, Sântana, Ineu, Halmagi, Șiria, Radna, Sebiș și Chișineu, a scrie la ziar trimițând articole și informațiuni de probă.

Să mai vorbim de planul de unificare cu furca a codurilor? Aici vom vorbi altmintrelea Pentru că ne închipuim, că toate umilințele nu le vom răbda nici noi. Și vom avea încă atâta energie, să împiedecăm această monstruoasă crimă.

E limpede deci. Ardealul este pus pe index. Nu știm câtă vreme. Dar îl asigurăm pe Conu Hațmațuchi și pe toți tovarășii lui, că nu multă vreme.

† Coloana bunului creștin

Inălțarea Sfintei Cruce

1. Dumnezeu a înălțat Crucea și în semn de triumf, în semn de vărsător, de binecuvântare, în semn de veșnică biruință a pus-o în fruntea lumii: semnul măririi, tăriei, nădejzii noastre; zaur și amintire într'una. E mare Crucea, pentru că rădăcina îi e în Hristos. Din sufletul, din viața Lui cea sfântă, din iubirea Lui răsărit Crucea. El i-a purtat alintat icoana în suflet. Amintirea ei a fost în bătăile inimii Lui. Cum o doresc — striga — cum îmi stă lucrarea-mi înaintea sufletului! Mă doare și mă atrage Chipul ei s'a făcut în grădina Măslinilor ca un teasc al sufletului și inimii Lui. S'a îngreunat El, de l-a stors și Sângele. Să facem semnul sfintei Crucii todeauna cu adâncă evlavie.

2. E mare Crucea, pentru că rodul ei este viața cea veșnică. Pe ea au înflorit patimile Domnului și s'au împreunat în nuni. Din aceste patimi avem noi harul și viața veacului ce să fie. Tot sufletul cu Crucea Hristos scapă din marea învârtă, toți cu acest lemn trecut peste prăpastia iadului. Ușile iadului cu această cheie se deschid. Cu acest plug a arat Hristos pământul pietros și blestemat pe acest lemn se întind vițele de buciem, din Hristos: noi toți. Lemnul acesta l-au acoperit mucenicii, fecioarele, eroii, sfinții cununile lor, preamărindu-l. Crucea îmi este tărie. De ea este cutremură duhul cel rău. Ea este scutul meu, sabia mea, toaia mea în pribegie.

3. E mare Crucea de patimă Domnului, de pieptul lui înfiorat de Trupul lui sguđuit, de capul lui îndurerat, de glasul lui rugăciune, de lacrimile lui. Acest lemn a fost cuprins în brațe, a fost sărutat și a fost dus pe umeri de Domnul. Pe acest lemn a fost El culcat și și-a întins mâinile palide. Pe acest lemn a înălțat pe Hristos, pe el i s'a scurs sângele strop cu strop. Bătăile inimii, sguđuric-i din trup, acest lemn i le-a prins. Acest lemn a ținut și înălțat cu brațele sale chinuța jertfă necurmată. Privesc cutremurat în biserică San Lorenzo din Roma marmorul sfântului Laurențiu, cu petele de sânge și de arsură. O, Dumnezeu, ce chinuri au putut lasa astfel de urme! Dar ce m'aș face de mi s'ar da să văd străvechea Crucea a lui Hristos, dacă aș putea să lipesc fruntea-mi de lemnul necioplit și să zic: pe acest lemn a tremurat, s'a sbatut și s'a rugat Hristos pentru mine?! Fraților, să înălțăm Crucea și s'o încununăm. Să n'o atingă umbra rătașilor! Înălțarea Crucii, după adevăr, numai prin felul vieții noastre o putem face.

Ziua II. a ședințelor consiliului prezidial.

S'au deschis ochii Ardealului și Banatului spune dl dr. A. Vaida-Voevod

Un violent rechizitoriu împotriva regimului incapabil și abuziv. ~ Apel impresionant către d. Iuliu Maniu. ~ Aranjarea datoriilor țărănești.

Joi au continuat discuțiile Consiliului sub președinția dlui dr. **Alexandru Vaida-Voevod.**

Dezbaterile au decurs într-o perfectă unitate de vederi și atmosferă cordială, garanția tradițională care a premers și în trecut marilor acțiuni ale partidului. S'a examinat pe larg situația politică. La încheiere, biroul a dat publicității următorul

COMUNICAT

Consiliul prezidial al secției pentru Ardeal și Banat al Partidului Național-Țărănesc, compus din foștii miniștri, subsecretarii de stat, președinții și vicepreședinții Corpurilor Legiuitoare,

întrunit în 9 și 10 Septembrie la Cluj, sub președinția dlui dr. Alexandru Vaida-Voevod, examinând situația politică, fixează rezultatul discuțiilor sale în următoarele:

Constată agravarea amenințătoare a situației politice și economice în Transilvania și Banat. Regimul inaugurat prin numirea actualului guvern a violentat inutil voința Țării. El a fost lovit din început de complectă **incapacitate**, iar lipsa lui de soluțiuni a desamăgit într'atât masele populare, încât a provocat și **o gravă criză de încredere și autoritate.**

Desființarea instituțiilor **autonome administrative** prin decrete-legi, contrare Constituției, prigoana sistematică și fără suflet a funcționarilor originari din Ardeal și Banat, eliminarea și oprirea accesului elementelor băștinașe la funcțiunile de stat, pauperizarea și împingerea la desnadejde a păturei intelectuale, creiând un adevărat șomaj intelectual în provinciile unite, înscenările împotriva fruntașilor ardeleni și bănățeni prin transformarea Justiției în instrument de prigonire politică, abandonarea cu desăvârșire a intereselor țăranimii și epuizarea ultimelor rezerve financiare ale Țării în profitul marilor bănci din Capitală, reducerea simultană a creditului acordat de Banca Națională micilor noastre bănci din provincie, **au deschis ochii întregului Ardeal și Banat asupra caracterului acestei guvernări.**

Am fost aruncați, dar într-o formă infinit mai gravă, în situația dinainte de 1928, care a condus masele la Alba-Iulia. Provinciile unite și mai ales Transilvania și Banatul, sunt în permanentă și într-o măsură nemaipomenită umilite și persecutate. Contribuția lor la viața de stat sabotată, fii lor împiedecați la o justă validitate. Aceste procedee odioase, au răscolit sentimentele regionaliste în straturile largi ale poporului și prin aceasta, în loc de accelerare, au compromis procesul consolidării sufletesti.

În această situație, opinia noastră publică pretinde într-o impresionantă unanimitate inauaurarea unui **sistem de descentralizare**, cu reale garanții, în Constituția Țării.

Constată mai departe cu legitimă îngrijorare, că actualul guvern n'a urmat întotdeauna și cu destulă tărie și convingere drumul drept și sigur al politicii noastre **externe tradiționale**, pricinuind prin aceasta, — e de nădăjduit, că pentru o perioadă trecătoare, — neîncrederea marilor noștri aliați, cari pot fi ușor prefăcute în inutile decepții, cauzându-ne pentru moment pagube ce se puteau evita.

Constată în fine ca o iminentă necesitate socială, nevoia neîntârziată a **ajutorării țăranimii** prin aranjarea **datoriilor agricole.**

În aceste vremuri grele, și ca o încheiere logică, trasă din ele, toate privirile neamului nostru se îndreaptă și acum către omul, care a condus cu adâncă înțelepciune, clar-vedere și mână sigură și până aci destinele noastre, către IULIU MANIU.

Țara nu are sentimentul liniștii și al siguranței de-

stinelor ei în această situație, cu totul excepțională, decizivă poate pentru întregul viitor, decât având conștiința că soarta ei este încredințată în mâinile lui.

În consecință, **Consiliul prezidial** în acord cu hotărârile Comitetului Central Executiv, îndreaptă rugămintea sa respectuoasă și caldă, către iubitul său președinte, stăruind să-și reia locul la conducerea, care continuă să-l aștepte.

Până aici comunicatul oficial. Suntem informați că din ședința de azi a Consiliului Prezidial, s'a ales și delegat o comisiune pentru organizarea și îndrumarea propagandei, alta pentru studiarea și contribuirea cu proiecte și soluțiuni la rezolvirea problemelor economice și-a treia, pentru studiarea chestiunii de revizuire a unor puncte din programul partidului.

Aceste comisiuni constituindu-se își vor începe lucrările lor în proximele zile.

Deasemenea suntem informați, că în cel mai scurt timp vor fi convocate întruniri publice în toate centrele Ardealului și Banatului cărora le vor urma congresele județene.

d. dr. Alexandru Vaida-Voevod, însoțit de dnii Sever Dan, Ghiță Crișan și Viorel V. Tilea; vor pleca la Sovata pentru a-l pune în curent pe d. Iuliu Maniu cu cele întâmplate.

Guvernul în preajma demisiei?

După audiența d-lui Iorga la Rege.

Citim în „Lupta”, că cercurile politice, în curent cu desfășurarea evenimentelor și cu situația guvernului dau în ultimele 48 ore pronosticuri cu totul defavorabile soartei actualei formațiuni ministeriale, precizând pentru viitorul cel mai apropiat divorțul tovarășiei dela început condamnată a d-lor Iorga și Argetoianu.

Aceste cercuri nu considerau exclusă — după cum am arătat în ediția noastră de Sâmbătă — o precipitare a evenimentelor chiar cu prilejul audienței pe care d. Iorga a avut-o la sfârșitul săptămânii, la Suveran.

Totuși, dacă demisiunea nu s'a produs Sâmbătă, faptul nu poate fi interpretat deloc ca o consolidare a situației guvernului și încă mai puțin a situației d-lui Iorga.

Dealtfel, chestiunea se pune deocamdată în sânul guvernului sau mai bine zis între d-nii Iorga și Argetoianu și din modul cum vor evolua „raporturile”, dintre cei doi șefi ai guvernului depinde în bună parte soarta actuali formațiuni ministeriale.

În cercurile apropiate d-lui Argetoianu situația este astfel prezentată: ministrul finanțelor nu înțelege să-și continue acțiunea d-sale de realizare a unui program de asanare economică în cadrul unui guvern a cărui autoritate este slăbită pe zi ce trece prin măsurile și declarațiile se-

fului guvernului. Situația cabinetului este de așa natură încât numai un guvern omogen și cu deplină autoritate în țară și în străinătate ar putea proceda la aplicarea unor măsuri pe cari actualul ministru de finanțe le crede salvatoare.

Ori, cunoscând susceptibilitatea d-lui Iorga, d. Argetoianu evită o explicație deschisă cu șeful guvernului și așteaptă ca acesta să tragă el însuși consecințele situației în care a ajuns.

În ceea ce-l privește pe d. Iorga, care apreciază prea puțin activitatea colegului d-sale dela Finanțe, d sa ține cu orice preț să-și prelungească pe cât se poate mai mult șederea în fruntea guvernului. Că în ultima vreme și-a dat și d-sa seama că această situație nu mai poate fi mult prelungită, reiese din faptul că d. Iorga recurge acum la ultimele mijloace de salvare — violențe verbale și în scris împotriva presei — pe cari toate guvernele le folosesc atunci când sunt apropiindu-se de desnodământul fatal.

Este important de subliniat faptul că în ultimele zile nici cercurile politice cele mai apropiate guvernului nu și mai ascund impresia că odată criza declarată nu va putea fi vorba de o regrupare a cabinetului prin simpla eșire din guvern a d-lui

Iorga și a intimilor d-sale, ci de o radicală schimbare de regim. Experiența cu „tehnicienii” a dat un faliment complet.

Aceasta este de altfel și motivul pentru care izbucnirea crizei de guvern a fost deocamdată amânată, în așteptarea unei lămuriri a situației în rândurile opoziției, pentru preluarea succesiunii guvernului.

Un alt motiv pentru care credem că retragerea guvernului nu s'a produs încă îl constituie faptul că actualmente sunt în curs la Geneva interesante tratative cari privesc și țara noastră. O eventuală retragere a guvernului ar avea drept consecință suspendarea acelor tratative ceiace ar putea influența asupra mersului negocierilor.

În orice caz, situația guvernului Iorga-Argetoianu este în momentul de față pecetluită.

Aceasta este și impresia cercurilor liberale cari au depus totuși în ultima vreme cele mai mari eforturi pentru a prelungi agonia guvernului Iorga până în momentul când trecerea succesiunii asupra partidului liberal ar putea fi asigurată.

D. Duca, actualmente în Basarabia a făcut ieri următoarea semnificativă declarație:

„Guvernul Iorga — a spus d. Duca — va pleca în curând, mai curând chiar decât am vrea noi liberții ca să plece. Situația de azi e tragică se mulțumim cu paliative.

Imediat după întoarcerea mea la București, partidul nostru va începe campania împotriva guvernului. Va fi un atac și mai înversunat decât acele daie guvernului național-țărănesc”.

După cum se știe, d. Duca s'a abținut până acum dela orice fel de proorocii.

Săptămâna aceasta Suveranul va primi în audiență la Sinaia pe câțiva fruntași politici din diferite partide politice.

În unele cercuri politice se vorbește de o vânătoare pe care Suveranul o va face săptămânile viitoare în Transilvania, cu care prilej se va opri și la Sovata, unde — după eum se știe — se află actualmente d. Iuliu Maniu.

După cum se vede, evenimentele importante sunt în curs și în ciuda tuturor comunicatelor violente ale d-lui Iorga, zilele guvernului sunt numărate iar criza de guvern a devenit inevitabilă.

Vin' să rătăcim...

Vin' să rătăcim în lume
Dragi ochi negri ca păcatul,
Să ne pierdem făr' de nume
Să nu ne mai știe satul.

Vin' să rătăcim copilă
În munți pustii, dealuri și văi,
Și în lipsă de lumină
Lumina-vor ochii tăi.

Vin' să rătăcim și urma
Noastră nimeni să n'o știe,
Doar atât că suntem una,
Intr'un suflet pe vecie.

Ioan Pucea.

Teatru sau politică

La începutul fiecărei sesiuni problema teatrului maghiar, din acest oraș, se agită cu o insistență uimitoare de către aceia cari se cred singurii factori chemați să o rezolve. Am citat conducerea orașului și directorii de trupe. Nici odată n'a fost consultat cel mai important factor în materie-publicul. Ori, este bineștiut că criza teatrului maghiar din Arad se datorește, în mare măsură, publicului. Pe publicul amator de teatru se sprijinește existența formațiilor dlor dr. Ioanovics, Szendrei sau alții, publicul este cel mai sensibil indicator dacă directorii au prins pulsul nevoilor culturale ale vremii și tot publicul este acela care știe ce vrea. Zădarnic se zbate conducerea orașului, zădarnic se agită și se întrec în dobândirea concesiunilor directorilor, teatrul nu va trăi dacă nu va satisface velleitățile de ordin cultural estetic ale publicului.

În Arad, publicul, frecventator al teatrului, se recrutează dintre concetățenii maghiari, germani, evrei și, dat fiind că trupele românești sunt rare pe aici, iar opereta românească s'a înmormântat odată cu Leonard, românii am fi ne drepti dacă am dojeni pe români pentru că frecventează teatrul maghiar, căci, după concepția noastră este indiferent în ce limbă își satisface cineva trebuințele sufletesti.

Nu de mult jurnalistică minoritară maghiară se ocupă cu asiduitate de problema teatrelor maghiare din copriusul Ardealului, deci și a teatrului din Arad. După câte am înțeles toate concesiunile teatrale le-ar acapara d. dr. Janovics, directorul teatrului

maghiar din Cluj. Pentru că d. Janovics nu dispune de capitalul necesar, dsa va fi sprijinit de Partidul Maghiar. Cu alte cuvinte partidul maghiar primește concesiunile și le pune, pe urmă, împreună cu teatrele comunale din diferitele orașe, la dispoziția dlui Janovics. D. Janovics va purcede la formarea trupelor pe care le va organiza după chipul și asemănarea dumisale și a patronilor dumisale.

Ne întrebăm acum, ce vrea, ce intenționează Partidul Maghiar, această organizație politică, când se amestecă în chestiuni de ordin cultural? Dacă ne referim numai la orașul nostru, întrebăm, va admite comisiunea interimară ca conducătorii partidului maghiar să aibă ingerințe asupra programului ce se va desfășura pe scena teatrului comunal? Și pentru ce oare a căzut alegerea Partidului Maghiar tocmai pe d. dr. Janovics, care nu de mult a făcut, la Budapesta, în legătură cu teatrul maghiar, din Ardeal, niște declarațiuni, cari în altă țară l-ar fi costat poate, însuși libertatea, personală?

Teatrul orășnesc, indiferent dacă pe scena lui se joacă piese în românește, ungurește sau chiar chinezește este al nostru, al tuturor cetățenilor și nu putem admite ca educația noastră culturală să fie dictată de un partid politic oricare ar fi el, secundat de un om care numai cetățean local nu s'a dovedit a fi.

D. D. Președinte al Comisiei Interimare? credem, va ști să găsească soluțiunea cea mai potrivită, pentru rezolvarea problemei teatrului, spre a satisface pe toți cetățenii deopotrivă.

Teatrul este lăsat al artelor și nici de cum club politic, în ceea ce vor să-l transforme dnii din partidul maghiar.

asupra unui adversar, iar muncitorii nu puteau da replica așa strâșnică ușor invitați.

In cadre sărbătorești nu puteau avea loc o emulație „sportivă“ de calibrul obișnuit la ce se așteptau spectatorii.

—

PTT — AMEFA comb 2:1 (2:1)

Echipa nou înființată, la sugestia harnicului Barbu, — fondator al „Olimpiei“, — s'aprezentat foarte bine. Mai mult nu putea produce din complexul elementelor eterogene, cari urmează să se perfecționeze de acum înainte. Sperăm însă că în timp scurt va apare în „forma“ croită unităților perfecte, și se va furisa în rândurile prime.

—

In categoria II. ziua de 6 Septembrie a fost ziua fatală a desamăgirii.

Banatul din Sănnicolaul mic codașa în Categoria II-a, a invins nemeritat asupra unității „Șoimii“ la 3:1 (1:1)

Deși necomplecți „Șoimii“ au jucat mai bine față de jocul des-agregat al Banatului. Parțialitatea arbitrilor de tușă, lipsa de obiectivitate a spectatorilor și neglijența arbitrilor, care de teama cine știe a unei probabile, „manifestări“ locale s'a temut în îndeplinirea conștiințoasă a datoriei — au făcut ca matchul să fie sub așteptările celor ce cunosc valoarea sportivă a Șoimilor.

Brutalizări flagrante, strigăte injurioase etc, au rămas fără intervenția arbitrilor — ceiace a făcut temeinică bănuială unei complicități a sa cu echipa locală și au atras o impresie din cele mai rele asupra vinovaților.

—

Victoria — Vulturul 2:1 (1:0)

—

Juventus — Înțelegerea 1:1 (1:0)

—

AMVSE — Hacoah 3:1 (1:0)

D. Titulescu din nou președinte al Ligii Națiunilor.

Continuarea din pagina 1.

pregătitoare ale dezarmării s'ar fi putut cruța dacă d. Loudon, cu toate calitățile sale de om foarte amabil, ar fi avut numai jumătate din aptitudinile d-lui Titulescu. **Aceste este, fără îndoială președintele desăvârșit. El posedă toate calitățile: autoritate, suplețe, gest, voce. Adunarea Societății Națiunilor era dornică să găsească un animator. Titulescu s'a putut deci iustala în fotoliul președential făcând imediat dovada abilității sale prin aplauzele puternice pe cari le-a deslănțuit, găsind cuvintele de îmbărbătare pe cari adunarea le aștepta.**

Jules Saurwein scrie în „LE MATIN“: Printr'o derogare fără precedent adunarea Societății Națiunilor l'a ales pe N. Titulescu făcându-i această cinste pentru calitățile sale strălucite de european.

„PETIT PARISIEN“ scrie: „Votând pentru d. Titulescu, majoritatea adunării a arătat că dorește un președinte care prezidează realmente. Rezultatul scrutinului a fost primit cu o vie satisfacție. Saint Brice relevă apoi calitățile magnifice ale discursului d-lui Titulescu.

Pertinax scrie în „ECHO DE PARIS“:

D. Titulescu, al cărui elogiu nu mai trebuie făcut în ceiace privește eminentele sale calități de hotărâre, suplețe, tact și spirit politic, a primit pentru a doua oară misiunea de a prezida adunarea. Această cinste fără precedent îl răzbuună pe omul de stat român pentru atacurile îndreptate pe cari unele cercuri le-au în dreptat împotriva sa, în propria

sa țară.

„Petit Journal“ exprimă satiric fație pentru faptul că Titulescu a acceptat pentru a doua oară președinția adunării, într'un moment atât de important.

„LIBERTÉ“ scrie **Alegerea** pentru a doua oară a d-lui Titulescu la Liga Națiunilor nu se datorește numai calităților sale tehnice dar ea are și o semnificație politică. Este de nădăjduit că Titulescu, care este unul dintre cei mai remarcabili oameni de stat din Europa va putea în curând să utilizeze calitățile sale strălucite în propria sa țară.

„LE POPULAIRE“ organul oficial al partidului socialist crede a ști că alegerea d-lui Titulescu nu este numai o consacrare a eminentelor sale calități pe terenul internațional dar ea constituie și o manifestare a unei internaționale împotriva acelor elemente cari în propria sa țară încercat să se îndepărteze de voamele constituționale și parlamentare. „Le Populaire“ își exprima regretul că actualul guvern român poate profita de o onoare care i a revenit d-lui Titulescu.

Totuși — scrie „LE POPULAIRE“ — trebuie să fim mulțumiți, fiindcă prin alegerea d-lui Titulescu, adunarea Societății Națiunilor a evitat alegerea d-lui Appony și „a scăpat de o adversară vărată dezonoare“.

„JOURNAL DES DEBATS“ scrie:

„Realegerea d-lui Titulescu a fost determinată nu numai de calitățile acestei strălucite personalități care s'a impus de mult la Geneva, dar și de meritul profesional de cari d. Titulescu a făcut dovadă, îndeplinind o sarcină care devine din ce în ce mai grea și care pare totuși din ce în ce mai utilă.

„FIGARO“, „EXCELSIOR“, „Ami du Peuple“, „INTRANSIGENT“ și toate celelalte ziare comentează în mod elogios și cu o vie satisfacție alegerea d-lui Titulescu.

D. Titulescu a adresat, prin Radio, un mesagiu Statelor-Unite.

Intr'o călduroasă perorație, d-lui Titulescu a spus:

„Știu că cu inima sunteți aici. Gândul vostru ne călăuzește. Vreau să vă văd aci, pentru că cu toții împreună, să rezolvăm marile dificultăți care apasă asupra lumii“.

Câteva minute după terminarea discursului, s'a telefonat din New-York că recepția a fost perfectă. Numeroase telegrame de felicitare au sosit din America pentru mesajul de simpatie adresat Statelor Unite.

SPORT Ripensia (Timișoara) -- Belgrad (reprez.) 2-1 (1:0).

Duminică 6 IX. Unsprezecelele profesioniști timișoreni a avut un succes strălucit asupra reprezentativei Belgradului terminând un match victorios la 2:1.

Formația: Zombori, Burger, Hocsári, Hrehus, Rafinski, Ciolac, Beke, Dobai, Wetzler. Belgrad: Babici, Ifcovici, Randelici, Kolmago, Voinovici, Giocici, Micolici Aximovici, Ronoavici, Tomasevici, Zeceveci.

In tot decursul jocului Ripensia se menține superior, prin o tactică excelentă, procurând asistenților un match cât se poate de spectaculos.

—o—

C. A. A. — C. A. O. (Oradea)

Pe arena C. A. A. în fața a 2000 spectatori a luat începutul jocul „amical“, care din moment în moment se transformase în o emulație de tristă memorie, datorită atitudinii oaspeților. Chestiunea era denatură bănească și nu înțelegem dacă aciasta chestiune raportată la spectator este atât

de „sportivă“. Ce putem zice, la noi e puțin obișnuit acest „sport“ pecuniar.

Ca joc, dacă poate fi vorba C. A. O a prezentat ceva frumos, iar orădanii nimic interesant, cu toate că „tranzând“ chestia pecuniară au câștigat matchul prin un goal ce-și luă drumul porții în bezna întunericului și atunci când aproape nimeni nu-l mai vedea.

—

C. A. T. — Muncitorii (AMEFA)

Singurul „match“ de Duminică ce a mulțumit pe spectatorul local, era întâlnirea clubului athletic timișorean cu Muncitorii.

Deși matchul terminat la egal, atât în prima cât și a doua repriză (2-2) (2-2), inspirate de ținuta celui chemat la sărbătoare — ambele echipe căutau să nu se „înfrângă“ prin cât o mai bună înțelegere tăcută.

Oaspeții complecți ca formă — asistând la ceremonia existenței de 20 ani a asociației muncitorești — nu puteau să atace ca

Prefectura Județului Arad Serv. Tehn. al Drumurilor și Construcțiilor.

ad No. 1353/931.

9. Sept. 1931

Publicațiune.

Se scoate în licitație, adjudecarea lucrărilor, prin bună învoială, și anume:

1) Impietruirea șos. jud. Zimandul nou — Sinteia mică — Chereluș sect. km. O — 34.9. cu piatră spartă andezit sau similară în cantitate de 525 m3 în valoare totală de 300,000 lei.

2) Impietruirea șos. jud. cond. la gările Sfta. Ana, Zimand, Cermei, Șimand, Socodor, Grânceri, Chișineu, Zerind și Târnova cu piatră spartă de natura andezit sau similară în cantitate de 270 m3, în valoare totală de 137,000 lei.

3) Sanțuirea și regularea corpului șos. și impietruirea cu piatră spartă andezit sau similară în cantitate de 170 m. c. a șos. vicinale Chereluș — Sinteia Mare sect. km. O — 14 în valoare totală de Lei 220:000.

4) Impietruirea șos. jud. Seleuș Cermei — Talpoș sect. km. O — 25 cu piatră spartă andezit

sau similară în cantitate de 140 m. c. în valoare de Lei 230,880. în sect. km. 25—36.7 cu piatră ciuruită din râul Criș cantitate de 180 m. c. valoare de „ 69,120.

Total Lei 300,000.

Adjudecarea lucrărilor se va face în ziua de 21 I. c. la ora 11 a. m. în localul Prefecturii jud. Arad din partea Comisiei de licitație.

După deschiderea ofertelor se procedează la încheierea bunei învoeli pentru executarea lucrărilor arătate.

Concurentul cu oferta avanta joasă va depune o garanție de 6% din val. lucrărilor.

Proiectul și condițiunile de adjudecare se pot vedea la Serviciul tehnic al Drumurilor și Construcțiilor în oarele oficiale.

Prefect: Șeful serviciului, Dr. Lazar m. p. Indescifrabil.

Primăria comunei Cermei. Nr. 619/1931

Publicație de licitație.

Publicăm licitație pe ziua de 28 Septembrie 1931 la orele 3 p. m. la primăria comunei Cermei pentru vânzarea jirului și ghindei din pădurile comunale

din Groșeni, Măraș și Dunăraș de Codru așa și așchii și crengile din pădurea de la Măraș așa și arborii rupți de vânt din pădurea comunală Groșeni. Licitația se va ține în conformitate cu L. C. P. Cermei, la 10 Septembrie 1931. Primăria comuna Cermei